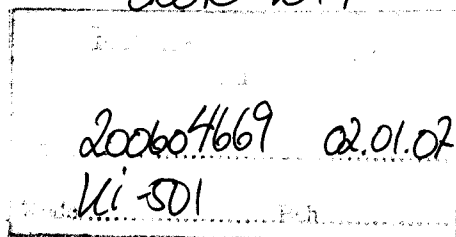

Statsråd Trond Giske, KKD
Pb 8030 Dep
0030 OSLO

dok 217

(Referanse må oppgis)
Vår referanse: 200600858-8
Arkivkode: C70
Saksbehandler: Christine Norum
Deres referanse: 2006/2706
Dato: 20.12.2006

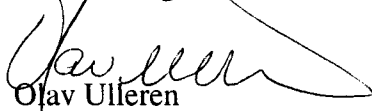
27 12-06

Høring - NOU 2006:2 Staten og Den norske kirke

KS viser til høringsbrev av 24.04.2006 om Staten og Den norske kirke.

KS Sentralstyre behandlet i sitt møte den 14. desember saken og har avgir vedlagte høringsuttalelse.

Med vennlig hilsen

Olav Ulferen

SAK

Saksnr.: 200600858-5
Arkivnr.: C70
Saksb.: Christine Norum
Dato: 16.12.2006

Høring - NOU 2006:2 Staten og Den norske kirke

Behandles av	Møtedato	Sak nr.
Sentralstyret	14.12.2006	

STATEN - DEN NORSKE KIRKE OG KOMMUNESEKTOREN

Vedtak

KS avgir ingen høringsuttalelse knyttet til spørsmålet om hvorvidt eksisterende statskirkeordning bør avvikles.

Uavhengig av hovedspørsmålet har KS følgende innspill til den videre behandling:

1. Den felles norske kulturarven som i dag er knyttet til kirkene bør for fremtiden sikres tilgjengelighet for hele befolkningen.
2. Forslag om en eventuell grunnlovsendring må sikres tilstrekkelig oppmerksomhet og debatt slik at befolkningen i valg er godt forberedt.
3. Dersom det forutsettes kommunalt ansvar for finansiering av kirken må også kommunene ha innflytelse på bruk, forbruk og investeringer.
4. Det er inkonsekvens knyttet til forslag som innebærer at kommunene foreslås å bygge, vedlikeholde og drive kirkene, mens kirken skal eie dem, spesielt sett i relasjon til vurderingene som utvalget gjør om Opplysningsvesenets fond. KS mener kommunene bør eie kirkene.

Vedtatt mot 6 stemmer, 2 Frp, 2 H, 2 Krf.

5. Stortinget bør ta beslutningen om videre eiendomsrett til Opplysningsvesenets fond. Det ligger betydelige formuesverdier i form av eiendommer av stor verdi for de ulike lokalsamfunn i fondet. Disse eiendommene bør overføres til den aktuelle kommune for evt. videre salg. Dersom kommunene skal eie, forvalte eller ha noen former for økonomisk ansvar må det overføres og avsettes midler fra OVF til disse oppgavene.
Vedtatt mot 6 stemmer, 2 Frp, 2 Krf, 1 H, 1 Ap.
6. Når det gjelder fredede og verneverdige kirker støtter KS forslaget om en egen statlig tilskuddsordning. Denne bør forvaltes av staten, og byggene eies av staten.
7. Dersom stat og kirke skilles må også arbeidsgiveransvaret ligge fullt og helt hos kirken, både økonomisk og administrativt.
Vedtatt mot 1 stemme, Sp.
8. KS mener kommunene bør ha ansvaret for tjenester og økonomi knyttet til gravferd og at personell knyttet til dette må være kommunalt ansatte, med mindre kommunen inngår avtale med kirkelig fellesråd om forvaltningen av kirkegård/gravlund og gravferder.
Vedtatt mot 3 stemmer 2 SV, 1 Ap.
9. Kommunene bør ikke ha ansvar for presteboliger.

Hvorfor fremmes saken

Det offentlige utvalget som ble nedsatt for å utrede forholdet mellom stat og kirke levert sin utredning i mars 2006. Formålet med utredningsarbeidet var å skaffe grunnlag for å treffe beslutning om statskirkeordningen skal videreføres eller avvikles. Utvalget skulle også vurdere ulike finansieringsordninger, gravferdsordningen, ordninger for ivaretagelse av fredede og verneverdige kirker og ulike eiendomsrettslige spørsmål.

Det tas ikke opp forhold knyttet til kirkens indre forhold i denne høringsuttalelsen. Det tas videre ikke standpunkt til om hvorvidt statskirkeordningen bør avvikles. Uttalelsen kommenterer kun forhold knyttet til og mulige konsekvenser for kommunesektoren av et eventuelt skille mellom kirke og stat i Norge.

Saksvurderinger:

KS høringsuttalelse vil først og fremst peke på eventuelle konsekvenser av å skille stat og kirke for kommunesektoren. Uttalelsen tar ikke opp temaer som angår eventuelle nye organisasjonsformer internt i kirken eller temaer knyttet til trosforhold. Et eventuelt skille mellom stat og kirke vil angå spesielt kommunene i forhold til eiendomsforhold, drift og vedlikehold av kirker og forhold knyttet til gravferd.

To av tre hovedmodeller i utredningen medfører endringer i Grunnloven.

På generell basis vil KS fremheve at eventuelle endringer knyttet til statskirken må bringes inn i konsultasjonsordningen og kostnadsberegningene knyttet til denne.

Kulturarven

Med den lange historiske sammenkopleingen mellom kirke og stat i Norge, har den norske kirke blitt bygd og ivaretatt av befolkningen. Kirken er i varierende grad blitt både direkte og indirekte finansiert av innbyggerne. Det er derfor nødvendig å påpeke at eventuelle endringer knyttet til bindinger mellom stat og Den norske kirke ikke er å betrakte som alminnelig virksomhetsoverdragelse eller liknende, men berører "hertet" av den norske kulturarven. Følgelig vil løsninger knyttet til skille mellom stat og kirke ikke kunne direkte sammenliknes med noen andre reformer i Norge.

KS vil påpeke at kirken har vært finansiert med både direkte og indirekte skatter fra hele befolkningen, også uavhengig av medlemskap. Derfor bør kirken og kirkens eiendommer i utgangspunktet betraktes som befolkningens felleseie. Inventar og utsmykninger er ofte spesielt relatert til lokale historiske myter og hendelser. Kunstsatter og kulturminner er knyttet til og oppbevart i kirkene.

Grunnlovsendringer ved ny kirkeordning

Utvalgets flertallsforslag medfører endringer i Grunnloven. Dersom Stortinget vedtar å gå inn for en Grunnlovsendring, må en regne med at dette blir et viktig tema i forbindelse med valg. KS vil i den sammenheng føle et spesielt ansvar for at befolkningen er godt orientert om forslag til endringer i Grunnloven når de går til valgurnene. Endringene vil være store og berører en lang tradisjon som det er viktig får et spesielt fokus.

Finansiering

Utvalgets flertall foreslår en "lovforankret folkekirke" og at offentlige bevilgninger står for hovedfinansieringen. De mener statlige tilskudd skal dekke lønninger og tilknyttede personalkostnader for alle kirkelig ansatte. Flertallet mener at kommunale tilskudd skal dekke bygging, vedlikehold, forvaltning og drift av kirkebygg. Dette skal kombineres med et mindre medlemsbidrag som skal dekke finansieringen av menighetens øvrige virksomhet.

Et mindretall anbefaler at den offentlig bevilgningen i sin helhet bør komme fra staten. Et annet mindretall anbefaler en hovedfinansiering gjennom medlemskontingent, supplert med offentlige tilskudd til særskilte formål.

For KS er det viktig å påpeke behovet for å skape ryddige, enkle og konsekvente økonomiske styringsforhold.

Det er viktig å komme frem til en tydelig forståelse av hva finansieringen evt skal dekke. Ved et skille mellom kirke og stat vil det etter KS vurdering være riktig at de ansatte i kirken har sitt arbeidsforhold knyttet til kirken i sin helhet. Det betyr at de tilsettes og lønnes av kirken. Dette må finansieres.

Videre er det spørsmål ved et eventuelt skille om det offentlige eller kirken skal eie bygg og annet jordisk gods og gull. Dersom kirken skal eie dette, må kirken finansieres på en

slik måte at den kan ivareta eierskapet på samme måte som om det offentlige skal eie dette, og kirken må i så fall være økonomisk i stand til å ivareta eierforpliktelsene.

Utvalget mener det er en offentlig oppgave å bidra økonomisk og på andre måter for å legge til rette for tros- og livssynssamfunnenes virksomhet. Dette støtter KS. Uavhengig av hva en utskilt kirke skal eie mener KS kirken må sikres sin finansiering fra staten og egne medlemmer. Kommunene bør ikke ha tilskuddsplikt, samtidig som det ikke må legges hindringer i veien for at kommunene selv avgjør om de vil støtte aktivitet knyttet til trossamfunn.

Konklusjon: KS ser ikke at det er hensiktsmessig å legge opp til en finansiering av kirken som forutsetter kommunalt økonomisk ansvar uten at kommunene har innflytelse på bruk, forbruk og investeringer.

Dersom kommune skal eie og drive kirkebyggene vil nok den beste modellen være at kirkene også eies av det offentlige. Det betyr at eierskapet skilles helt fra driften av kirken som organisasjon.

Det vil videre bety at kommunene "leier" ut kirkene til Den norske kirke og står for det økonomiske ansvaret for vedlikehold og investeringer knyttet til kirkebyggene. Et mer åpent forhold er andre bygg knyttet til kirken som befolkningen føler som felleseie. Det vil trolig være behov for særlovgivning knyttet til dette hvor også det offentlige må ha et ansvar for eventuelle nybygg knyttet til mobilitet i befolkningen. Dette vil trolig være mer hensiktsmessig enn at soknet har hele eierskap med påfølgende fullstendig økonomisk ansvar.

Eiendomsrett

Flertallet i utredningen ønsker å videreføre prinsippet om soknenes eiendomsrett til soknekirker og lokale kirkefond. Mindretallet ønsker et booppgjør.

KS mener et booppgjør er nødvendig ved et eventuelt skille mellom kirke og stat. En eventuell reform er så vidt omfattende at dette vil være nødvendig for å skape fremtidsrettede og ryddige forhold. Booppgjør ble foretatt ved statliggjøring av sykehusene og de samme betraktninger vil være gjeldende for en utskilling av Den norske kirke fra staten. Dette må også sees i relasjon til dilemmaene knyttet til Opplysningsvesenets fond, jf. nedenfor.

Ved eventuelt skille mellom kirke og stat er det reelt sett to mulige fremtidige eiere til eiendommer knyttet til Den norske kirke, den nye kirken eller det offentlige. Alternativet med kirkelig eie vil være i tråd med betraktninger knyttet til at virksomheten som har aktiviteten også bør ha det fulle og hele ansvar for eiendommene. Til dette kan det innvendes at all den tid verdiene er skapt av hele befolkningen så må også hele befolkningen også i fremtiden kunne sikres tilgangen til disse verdiene. Med utviklingen av et mer pluralistisk samfunn kan dette tenkes å bli vanskelig både for deler av befolkningen og for kirken dersom byggene eies av kirken.

Alternativet med offentlig eie vil kanskje bedre ivareta fellesskapets verdier og tilgjengelighet til disse. I praksis må det bety at kirken sikres en eksklusiv "leierett" og må kunne ha innflytelse både på bruk og innretning. Samtidig vil kirkene kunne åpnes også for

andre brukere for eksempel til kulturelle formål i lokalsamfunnet, bestemt av det offentlige under folkevalgt styring. Dette kan bety at det er kommunene som bør være eierne. Fordelen med dette alternativet er at kommunene i så fall vil eie kirkebygg og omkringliggende gravlunder, slik bildet er i de aller fleste sokn.

Konklusjon: KS mener det er inkonsekvens knyttet til forslag som innebærer at kommunene foreslås å bygge, vedlikeholde og drive kirkene, mens kirken skal eie dem, spesielt sett i relasjon til vurderingene som utvalget gjør om Opplysningsvesenets fond. KS mener kommunene bør eie kirkene.

Opplysningsvesenets fond (OVF)

Markedsverdien av eiendommene til OVF er beregnet til om lag 3 mrd. kroner. I tillegg kommer verdien av kapitalfondet som er plassert i norske og utenlandske verdipapirer, i hovedsak aksjer og obligasjoner og utlån til kirkelige formål. Markedsverdien av fondets finanskapital var på 1.4 mrd. kroner ved årsskiftet 2004/2005.

Utvalgets flertall mener at eiendomsretten til fondet må avgjøres ved en politisk beslutning (Stortinget). Flertallet mener at fondet skal overføres til Den norske kirke. Flertallet legger til grunn at dette ikke gir andre tros- og livssynssamfunn krav på tilsvarende økonomisk kompensasjon.

Mindretallet mener at OVF er statens eiendom og fellesskapets verdier. Eiendommer som i dag er i kirkelig bruk, overføres til Den norske kirke, mens andre eiendommer beholdes av staten eller avhendes.

KS er enig at Stortinget må ta beslutningen om eiendomsretten til fondet. KS vil samtidig påpeke at dersom kommunene skal eie, drive og ha forpliktelser knyttet til kirken bør midler i fondet kunne disponeres av det offentlige og føres tilbake til byggene. Det må nevnes at det i mange kommuner har vært betydelige motsetninger mellom lokale interesser og OVVs forvaltning og disposisjoner av eiendommene.

Konklusjon: Stortinget bør ta beslutningen om videre eiendomsrett til Opplysningsvesenets fond. Dersom kommunene skal eie, forvalte eller ha noen former for økonomisk ansvar, må det overføres og avsettes midler fra OVF til disse oppgavene. OVVs eiendomsportefølje bør videre gjennomgå med tanke på overføring av eiendomsretten til kommunene. Dette synes logisk, dersom kommunene i fremtiden skal ha et betydelig ansvar for den kirkelige "infrastruktur".

Fredede og verneverdige kirker

Utvalget foreslår at det ut fra kulturpolitiske hensyn må etableres særskilte finansieringsordninger for fredede og verneverdige kirker, uavhengig av fremtidig relasjon mellom staten og Den norske kirke. Utvalget anbefaler statlig kirkeantikvarisk tilskuddsordning som forvaltes av sentrale kirkelige myndigheter.

KS støtter dette synet på egen statlig tilskuddsordning. Denne bør forvaltes av staten og byggene eies av staten.

Ansatte i kirken

Dersom kirke og stat skiller lag er det helt sentralt at det skapes ryddige forhold for de ansatte i kirken både når det gjelder tilsetninger, arbeidsgiveransvar og det som følger av dette, som for eksempel pensjonsforhold. KS mener at faktisk arbeidsgiver må ha det fulle ansvar for sine tilsatte.

Konklusjon: Ved skille kirke stat må Den norske kirke være arbeidsgiver og ha ansvaret for alt knyttet til tilsetningsforhold, inklusive tariffavtaler og økonomi for ansatte knyttet til kirkens tjenester.

Gravferdsforvaltning

Flertallet mener kommunene må ha ansvaret for gravferdsforvaltning fordi gravferd er en allmenn oppgave som bør ivaretas av det offentlige. Kommunen er tros- og livssynsnøytral og skille mellom de juridiske og praktiske sidene ved gravferd og de religiøse og seremonielle sidene blir tydeligere ved et skille mellom stat og kirke.

KS er enig i at gravferd må være et offentlig ansvar slik at alle har det samme tilbud knyttet til gravferd. Det bør være et krav til kommunene at egnede forhold stilles til rådighet for alle uavhengig av trostilknytning.

I Norge ligger de aller fleste gravplasser i tilknytning til kirke. Dersom kommunene beholder ansvaret for kirkene, er det naturlig at disse også beholder ansvaret for gravlundene. Det vil bety at kommunene har ansvaret for drift, vedlikehold investeringer i sin helhet. Dette innebærer også at ansatte knyttet til disse tjenestene bør være kommunalt ansatte i sin helhet og at kommunene bør ha det fulle arbeidsgiveransvaret.

Konklusjon: KS mener kommunene bør ha det hele ansvar for tjenester og økonomi knyttet til gravferd.

Ansatte tilknyttet gravferdstjenester

Dersom gravferdstjenesten skal være en kommunal tjeneste, mener KS at ansatte knyttet til dette må være kommunalt ansatte.

Olav Ulleren